

Sodnijski proces v Ljubljani

(Iz 3 strani)

ci. Kaj se je tam godilo, lahko povedo vsi. Tepi so jih na mrtvo. Odtod so jih odpeljali 3. aprila neznan kam. Zvedel sem, da so jih pobili, trupel pa še do danes nisem našel. Ženo so zaprli marca in jo odpeljali v Ljubljano v prisilno delavnico, kjer so jo izročili rablju Hlebca. Tepena je bila tako, da je imela vsa bedra črna. 23. aprila je bila odpeljana iz prisilne delavnice, na listku je bilo zapisano:

Poslana na prisilno delo v domovinsko občino v Ribnici. Takratni predsednik sodišča major Stane Klavs mi je dovolil, da sem zaslišal Hlebca, ki mi je povedal, da je dobil nalog od Hacin, da jo naj izroči črni roki. Z njo je bilo še eno drugo dekle in en tovariš. Občutil sem vso težo zločina dela Hacin, da sem bil interniran in na prisilnem delu na Koroskem, od tam na izrečno zahtevo ljubljanske policije odpeljan, da me odvedejo v Begunje in kot talca ustrelje. To sem videl iz pisma mestne policije s podpisom obtoženega Hacin.

Hacin je vse zanikal, kar je izpovedala priča.

"Jaz pred svojo vestjo in pred svojo poštenostjo odgovorjam za to, kar sem rekel, za take izrodke slovenskega naroda pa nimam nobene besede!" je rekel Arko.

Prihodna priča je bil Herman Keber, katerega je policija zaprla v bivše policijske stranišče. Z njim je bilo kakih 12 ali 13 drugih oseb. V tej "celici" so bili do drugega večera. Po 9. uri je prišel agent šušteršič, ki mu je pridigal česa je obdolžen. Nato je prišel še agent Pevec in oba sta na vrata pritrdila vrvi, ga postavila na pručico in obesila za roke zadaj. Tako visečega sta ga zasliševala do polnoči, tepla s pendreki in pestmi, dokler se ni onesvestil. Naslednjega dne je bil odpeljan v prisilno delavnico, kjer je bil zaprt v kleti. V 21. dneh je bil "zaslišan" sedemkrat. In ko niso ničesar izrekli iz njega, so ga pustili osem dni stradat. Medtem je policija "zasliševala" druge aretirance. Ves čas so padali udarci, ki jih je priča slišala v sosedno klet. Udarce so spremljali nečloveški glasovi in kričanje. Ker je Hacin trdil, da so tepili le one, ki niso hoteli priznati, je Keber pričal proti.

"Ena od deklet ni vzdržala muk in je priznala obtožbo. Ko je povedala vse, so jo z gromkim smehom položili na klop in jo neusmiljeno pretepali kakor druge."

Priča Inka Strojansk je predložila spisano pričevanje. Imela je opraviti s Hacinom, kadar je hotela posredovati za kakšnega aretiranca. Hacin je bil po njeni iz-

javi do Slovencev trd in osoren, krut in nedosten, do Nemcev pa uslužen in naklonjen. "Nekoč sem mu omenila, da PP agenti pretepajo ljudi na policiji, nakar je Hacin vstal in se osorno zadril, češ kaj pa to koga briga, to je naša stvar. . .". Na vprašanje, kakšen človek je Hacin, je izjavila, da je rad pil in bil velik ženskar. Po mišljenju je bil pobožnjakarski. Hodil je vsako nedeljo k maši. "Nisem pa njegove vere mogla spraviti v sklad s tem, kako je mogel tak človek dati pretepati in pomoriti toliko število Slovencev."

Predsednik je nato prečital več izpovedi, med drugimi tudi Anke Tume, ki je pri zaslišanju izjavila:

"V začetku februarja 1945 smo bili aretirani vsi, bratje Branimir, Ostoj, Boris in Zoran Tuma ter jaz. Kmalu sem bila izpuščena in sem šla k upravniku Hacinu prosit za olajšanje usode priprtih bratov. Na vsa izvajanja je Hacin nervozno odgovarjal, da ni milosti zanje. Moji svakinji, vdovi po Borisu, je dejal, naj si preskrbi službo. On je torej že takrat vedel (kakšna usoda jih čaka) in soglašal z obsodbo, ko so potem 4. maja njegovi agentje vse pobili na Turjaku."

(Dalje prihodnjič)

Sedež Vse-slovanskega odbora v Beogradu

(Iz prve strani)

mi narodi ter bo razkrilo povzročitelje teh krivic.

Obnova in grajenje ekonomije slovenskih držav se gradi le z lastno močjo in notranjimi viri skozi demokratične reforme in pomočjo Sovjetske Zveze z medsebojnim pomaganjem Slovanov narodov.

Slovanske organizacije so pred velikimi in najbolj važnimi nalogami: Utrditi Kulturne vezi med Slovanstvi narodi, Slovanstvi znanstveniki, kiparji, umetniki, pisatelji in vsa inteligenca bo morala delati mnogo in v harmoniji, da bo tako mogoče obnoviti vse kar je bilo uničenega.

General Gundorov je zaključil: Jaz priporočam, da bi se na tem kongresu izvolili Slovanski Odbor katerih naloge bi bile boljše zveze in upoznanje med Slovani v namenu, da se razvijejo kulturne in politične vezi med Slovanstvi narodi. Odbor naj bi bil sestavljen od pet oseb vsake posamezne države pripadajočim raznim odborom. "Svet" kateri bo izvoljen na Kongresu naj bi vseboval predsednika in njegovega namestnika po enega od vsake Slovanstve države. "General Gundorov je še priporo-

Tretja tablica kampanje Edinosti

Mesto:	Nove naroč.	Ponovne naroč.	Tiskovni sklad.
Toronto	9	25	\$211.50
Timmins	—	7	\$206.00
Port Arthur	—	2	185.50
Montreal	1	6	71.00
Sudbury	—	—	85.86
Nanaimo	—	11	50.00
Val D'Or	—	—	45.00
Kirkland Lake	4	23	3.50
Windsor	5	10	—
St. Catharines	—	6	—50
Calgary	1	1	—50
Mountain Park	—	1	2.00
Vancouver	—	2	—
Hamilton	—	2	—
Geraldton	—	—	—
Noranda	—	—	—
Oshawa	—	—	—
Razno Kanada	4	16	22.50
Razno U. S. A.	11	16	8.50
Skupaj	35	128	\$892.36

To je tretja tablica, ki jo priobčujemo in kakor je razvidno ni prav velike spremembe od zadnje, ki je bila priobčena. Toronto se še vedno trdovratno drži na prvem mestu, katero mesto namerava tudi obdržati, ker je znano, da to še ni vse kar ima Toronto namen narediti v tej kampanji za naš list Edinost. Timmins, kakor kaže tablica je Torontu nevaren tekmeč, in se prav dobro drži na mestu pri vrhu, če ga ne bo Port Arthur pretek, ki mu je blizu. Bomo videli kako se bo to razvrstilo v prihodnji tablici, ki bo priobčena v prihodnji številki.

Ni vzroka, da bi se odpovedal zastopstvu

V odgovor na vprašanja, katera je poslal Mr. Robert Taylor, dopisnik Toronto Star Fred Rose-u je po njegovi ženi Mrs. Rose poslal naslednjo izjavo:

"Jaz se nimam najmanjšega namena odpovedati svojemu sedežu v parlamentu. Kakor sem vam povedal v noči moje aretacije, jaz nisem storil nikakšnega prestopka proti interesom naroda Kanade. Jaz nameravam nadaljevati borbo za ugotovitev moje nedolžnosti in moje pravice, da zastopam ljudstvo Cartiera in Kanade v parlamentu. Pričakujem, da bom imel priložnost predložiti moje zadevo v parlamentu.

Čal, da naj bo Glavni sedež Vse-slovanskega Odbora v Beogradu, vsled tega, da se izkaže globoko spoštovanje do Jugoslovanskih narodov.

HENRY WALLACE O DELAVSKEM ZASLUŽKU

New York: — Bivši tajnik za trgovino v ameriškem Kongresu, Henry Wallace, je v svojem časopisu "The New Republic" izjavil: "da se more delavska plača povišati, brez da bi se povišale cene potrebnih in kljub temu bodo imeli industrijalci še velike dobičke."

ST. CATHARINES

Seja, katera se je vršila dne 29. decembra je bila naša zaključna seja pretečenega leta na kateri smo podali račune vsega našega dela v letu 1946, kar smo naredili po našem odseku v prid našega naroda v stari domovini in za druge svrhe. Skupna svota znaša 1947 dolarjev s katero smo bili prav zadovoljni in priznali, da je to lep uspeh našega dela.

Kot znano se ob takih prilikah voli tudi novi odbor in v ta novi odbor so bili izvoljeni kakor sledi: John Cesar, predsednik; Louis Bukovec, podpredsednik; Joe Novak, tajnik; Joe Plut, blagajnik. V nadzorni odbor sta bila izvoljena, Peter Geršič in J. Kump.

Zastopnika Edinosti sta Louis Bukovec in Peter Geršič. Torej kdor se hoče naročiti ali obnoviti list Edinost naj se obrne na enega gori imenovanih.

Odsek Z. K. Slovencev v St. Catharines bo priredil v soboto dne 18. januarja večerinko pri dobro poznanem rojaku J. Kumpu v Jordanu.

Vljudno vabimo vse naše Slovence in Slovenke, kakor tudi Hrvat in Srbe in vse druge narodnosti, da se te zabave polnoštevilo udeležijo. Začetek zabave bo ob 8. uri zvečer. Za dobro postrežbo vam jamči odbor. Ne pozabite 18. januarja! Nasvidenje.

Odbor.

TORONTO, ONT.

Lokalni S. K. J. Slovanov bo imel svojo redno mesečno sejo v ponedeljek dne 13. januarja ob 8. uri zvečer v Bolgarsko-Makedonski dvorani, 386 Ontario St.

Vljudno vabimo vse naše izseljence iz Toronto in okolice, da se udeležijo te seje v čim večjem številu, ker vam je poznano, da se nahajamo v kampanji za nabavo strojev in orodja za F.L.R. Jugoslavijo in se bo na tej seji dalo poročilo, kaj smo do tedaj napravili. Vsled tega je potrebno, da se vsakdo popolnoma upozna z našim delom in tudi kateri še do danes ni imel prilike doprinesiti svoj del bo mogel storiti na tej seji. Ne pozabite priti in pripeljite s seboj svoje prijatelje.

Tajnik: G. Skočlič.

Ne čakajmo zadnjega dneva kampanje

Montreal: — Na 15. decembra smo se sestali na hišni veselici pri tov. Albin in Josephine Poljanec, kjer smo se v veseli družbi prav lepo zabavali in tudi naredili prav čedno svoto za naš list Edinost. Čistega dobička za fond Edinosti se je naredilo 35 dolarjev. Ker se pa nekateri člani niso mogli udeležiti zabave radi zaposlenja so pozneje prispevali v ta fond vsak po svoji moči in sicer: John Prijatelj \$5.00. Po \$2.00: John Težak, Frank Kaučič in Mike Zakojč, tako se je nabrala svota \$46.00.

Toliko se je torej naredilo na tej veselici, kar pa ne pomeni, da smo sedaj izvršili svojo dolžnost napram listu, kar se tiče kampanje. Potrebno nam je še pridobivati nove naročnike in obnovljati stare naročnine. Vsled tega apeliramo na vse one rojake kateri še niso naročeni, da se naroče na ta velevažni in edini slovenski delavski list v Kanadi in na one katerim je naročina potekla, da se obnove. Na vseh pa ostane, da izpolnimo našo kvoto v novih, obnovah in fondu za dvesto procent. Ne čakajmo na to do zadnjega dneva, ker kampanja se primiče h kraju. Nekateri bi samo radi govorili a delati na tem, da se izpolni naše naloge jim je druga stvar. Opominjam vas tovariši, da s samim govorjenjem ne bo prav nič narejenega, ampak je potrebno zasuka- ti rokave ter se podati na delo in delo opraviti. Imamo namreč več takega dela, da ga nikar ne odlajšamo. Razprodati je treba Znamke za Vse-slovanski Kongres v Beogradu, "Tovarišev" smo dobili precejšnje število. Potrudimo se, da vse to razprodamo do 26. januarja, ker bomo tega dne imeli našo letno sejo na katero se vabijo vsi člani in članice, da se seje za gotovo udeležijo.

Torej dragi tovariši, še enkrat opozarjam, da gremo vsi na delo in dokažemo našim v starem kraju in tukaj v Kanadi, da samo ne govorimo ampak svoje besede tudi podpremo z delom. Kampanjska tablica bo naše izpričevalo in splošni vse naše delo naj bo dokaz, da smo prijatelji napredka in miru, da smo prijatelji našega naroda tukaj in v starem kraju, da smo resnični tovariši delavstva. Pokažimo, da smo to vedno bili, kar smo potrdili že mnogokrat z besedami, zgledom in kar je najglavnejše, tudi z delom.

Polde Prijatelj

Port Arthur, Ont.

Članom Odseka Z. K. S. iz Port Arthurja, kateri se nahajajo na godnem delu po raznih godnih kampah od katerih nimamo naslova, jih prosimo, da bi se zglašili na katerikoli način ali na katerega koli člana, ki biva v mestu Port Arthur radi dopisovanja in razpošiljanja revije "Tovariš", ki smo ga dobili iz L. R. Slovenije iz Ljubljane.

Na rokah imamo po 4 izvode "Tovariša" in to številka 5, 6, 7 in 8 vsake številke po 40 komadov. Skupaj 160. Vsak zaveden Slovenec bi moral čitati "Tovariša" ker je v njem jako poučno čtivo. Kateri želi čitati naj se zglašijo kakor sem že gori omenil na naj bo katerega koli člana v mestu, ali pa na naslov:

Frank Cimprič
464 Merrill St.
Port Arthur, Ont.

V BOLNICI SE NAHAJA

V Toronto General Hospital Ward "A" se nahaja Frank Ponikvar iz Timmins. Zadnji teden je imel operacijo, katero je srečno preštel in njegovo zdravje po izjavi postrežnice in zdravnika se obrača na boljše. Želimo mu čimprejšnje okrevanje.

Val d'Or, Que.

Naznanja se članstvu odseka št. 2 "Ljubljana" V. P. Z. Bled, da se bo vršila redna in letna seja dne 12. januarja ob 2. uri popoldne v Union Hall-i.

Opozarja se članstvo, da se seje za gotovo udeležijo, ker se je na zadnji mesečni seji sklenilo, kdor se ne bo udeležil seje ta bo plačal 50c kazni v društveno blagajno. Torej ker je to važna seja na kateri se bo volil bodoči odbor, je vsakega člana dolžnost, da se seje udeležijo.

Za odsek šte. 2, V. P. Z. Bled
Tajnik Andrej Kovach.

PESEM GORA

Kraljica je videla, kako je orel odnesel srce, videla je tudi, kako ga je spustil nekam v prepad, a ni vedela kam je padlo. Od tistih dob išče to srce, da bi ga zaklenila v zlato skrinjo in ga čuvala pri sebi. Išče to srce ves dan. Ko zlato sonce vsine, ko napoči zlata zora, kraljica prepeva svoje pesmi v upanju, da se ji bo ta dan posrečilo najti njej tako drago srce. In ko večerni mrak lega na gore, kraljica žalostna poseda na vrhovih in tož prek gor in dolin svojo nesrečo vsemu svetu. Poseda na vrhah in pretaka srebrne solze. Te njene solze se v prepadih spreminjajo v same bisere, ki tako blestijo, da jemljejo vid. Druge zopet se spreminjajo v najlepše gorске rože. Vsaka njena solza je nov cvet in največ tega cvetja je tedaj, ko se v poletnih dneh za spomin na njegov prihod in spomin njegove smrti največ joka.

Jokala je kraljica in joka še vedno za tistim, ki jo je tako ljubil, a so se skratje nad njim zaradi njegove ljubezni tako kruto maščevali. Njen jok in njene solze s svojo pretresljivostjo obujajo trde skale, da jo prihajajo tolažiti. Skratje pa te oživljene skale razjarjeni mečejo v doline. Tako le prečesto vidimo, kako se kakšna skala zakotali v dolino in mogočno bobni.

Kazen tega nesrečnika o katerem so v dolini vedeli da se mu je nekaj hudega pripetilo ni izmodrila stotine mladih. Še dandanašnji odhajajo leto za letom spomladi, poleti da, celo pozimi v gore iskat kraljico. Kakor prve mu se godi vsem, ki se jim posreči tako ali drugače priti-hotapiti se v bližino kraljice same. Ali ga šratje pahnejo prek skal v prepad, ali pa ga ujamejo in napravijo za večnega sužnja svojemu rodu. A zdaj ne, kakor so prvega, ki je živel ob kraljici. Zaprejo ga v globoko podzemlje, kamor ne prodre nikdar en sam žarek svetlega sonca.

Še hodijo nesrečniki v gore, zakaj njena posem še vedno mika ljudi v dolini. Še vedno je slišati njene vzdih-e še vedno je slišati njene klice, še vedno je slišati šumenje njenih zlatih oblek in njenih svilenih las, kadar zavejejo vetrovi. A doslej se ni nikomur posrečilo in se nikdar ne bo, da bi ukrali kraljico in jo privedel v dolino. Sojeno ji je, da ostane tam za vse veke, da vekomaj prepeva svoje otožne pesmi, da vekomaj boleče vzdihuje, da brezupno kliče, da pretaka potoke solza, ki se potem spreminjajo v najlepše rože od rdečega vresja do sleča, in do belih očnic.

Na Jamah so imeli malega Drejca, ki mu je bilo dvanajst let. Napet, ognjevit dečko je bil. Vročično je poslušal dedovo pripovedovanje. In ko je mali Drejc slišal vse to pripovedovanje iz dedovih ust, čudovito povest o nesrečni kraljici gora, ki so jo skratje zaslužili in je nihče ne more privedi v dolino, je vzklilni vzhričeno:

Če nihče drugi, ded Matic, jaz pojdem in jo ukradem! Ukradem jo skratom in če bi bili še stokrat strašnejši, kakor so, in jo privedem v našo hišo. Naj živi pri nas, reva, da ne bo toliko trpela!

Na Slapeh, ki so bili za gorske pojme tako blizu Jamam, je živela mala enajstletna Tinca, ki je že dolgo ljubila Drejca z Jam in ki je vedno zahajala na Jame, kjer sta se z Drejcem igrala, ali pa poslušala dedovo pripovedovanje o dolinah in o gorah. Ko je Tinca slišala vzklil vnetega Drejčevega srca, ko je slišala njegovo navdušenje za kraljico gora, je močno zardela in vzdrhtela. Pogledala ga je otožno in proseče, v njenih očeh se je celo skalilo, toda Drejc je bil tako navdušen, da tega ni opazil.

Ko je ded slišal vnuka tako zaneseno vzklilikati, se je grenko nasmehnil. Pobožal je Drejca po glavi ter naposled dejal otožno:

Kaj bi, revše! Nikamor ne pojdeš in nikamor ne prideš. Morda bi obhodil vse gore, a ti ne bi bilo dano, da bi ji vsaj enkrat pogledal v obraz in oči, zakaj skratje jo skrbno čuvajo. In bolje, da je nikdar ne vidiš v oči, za kaj obsojen bi bil na najbolj žalostno smrt. Ne hodi v gore, nikdar več se ne boš vrnil. In tudi, kaj bi z njo v naši hiši? Ali misliš, da bi mogla živeti pri nas? Umrla bi, ker je vajena kristalnih gradov. Kmečka hiša ni zanjo dober dom. Zato nikar ne hodi v gore.

Drejc so gorela lica, oči žarele in srce nemirno bilo, ko je vzklilni:

"Pojdem, ded, videti jo hočem in rečem, da jo bom videl! Pa tudi prišla bo k nam!"

Ded se je samo grenko nasmehnil.

Ko je Tinca odhajala iz Jam, je bila na moč žalostna, toliko, da je še zadrževala solze. Prijela je Drejca za roko in z otožnim glasom vprašala:

"Ali si resno misliš, kar si prej rekel?"

"Da pojdem v gore iskat kraljico?"

"To mislim —"

Drejc je pomislil. Še ves je plaval v svojih vročinskih sanjah in željah in njegove oči so čudno gorele.

"Resnično, Tinca", je rekel naposled. Pojdem je iskat. Moram jo najti, ker sicer ne bom imel več miru."

Tinca je bila bleda kot stena. Šele čez čas je spravila besedo iz sebe:

"Kaj pa bo z menoj? Ali si na to kaj misliš, ko si se odločil?"

Drejc na to ni določno mislil, ker se je bal kaj takega razmišljati; bilo bi mu prehud, bil je še tudi preveč v svojih vročinskih sanjah in zanosnih prividih. Zdaj je moral misliti tudi na to. Tince ni mogel kar na lepem, še manj pa surovo odpraviti. Toda kaj pametnega mu ta trenutek ni padlo v glavo in je samo dejal:

Kaj bo s teboj, Tinca? Ne vem, zares ne vem. . . Nič pametnega mi ne pride na misel. . ."

"Torej me nimaš nič več rad?" je vprašala do kraja obupana.

(Dalje prihodnjič)

Nikoli nismo bili zadnji

Schreiber: — Naj napišem par besed našim gozdarjem, kar se tiče kampanje lista Edinosti in dolžnosti, ki nas vežejo kot dobre člane Zveze Kanadskih Slovencev, da podpremo kampanjo, katera se je že nagnila h koncu.

Mi Port Arthur-ski gozdarji nismo bili še nikjer ta zadnji in upam, da ne bomo zadnji niti v tej kampanji samo če gremo na delo in storimo kar je naša dolžnost, to je, da podpremo delavski tisk.

Nam samim je najbolj znano, kakšne razmere vladajo tukaj. Ne moremo sicer govoriti, da bi priredili kako zabavo, ker smo razkropljeni na vse vetrove. Imamo pa drugi način da lahko storimo. Vsak posamezni, kdor čita list Edinost naj sam priloži in pošlje v Port Arthur ali pa naravnost na urad Edinosti, kolikor je v njegovi moči. Vsakdo zna, da je list Edinost potreben pomoči in ta pomoč ne bo prišla od nikoder drugod kot od nas. Če ga mi ne bomo podpirali, reakcija katera bi še rada videla, da ga ni, ga tudi ne bo. Veselila bi se na vso moč če ugasne naš glas, naša priljubljenost, Edinost.

Zato ne dopustimo jim tega veselja ampak pojdemo na delo in podpirajmo prosveto delavske ideje, ki jo dobimo v našem delavskem listu Edinosti.

Pozdravljam vse čitatelje Edinosti.

F. Nemanič.

VABILO

VAŽNO ZA WINDSORČANE, ZA DETROITČANE, ZA PRIJATELJE "EDINOST"

ZVEZA KANADSKIH SLOVENCEV V WINDSORU PRIREDI PLES IN ZABAVO v soboto dne 18. januarja na 1100 Cadillac vogal Richmond St.

Domača godba, domača postrežba po stari navadi. Čist prihod namenjen za list "EDINOST".

DETROITČANI: Do ruske crkve na Drouillard Rd. prvi vogal na isti strani do Fordove tovarne.

Veselični odbor ZKS v Windsoru.

FEDERACIJA KANADSKIH RUSOV PRIREDI

CARNAVAL RUSSE

Na katerem bo osebno nastopil in pel sloveči pevec baritonist

ŠTEFAN KOZAKEVICH

V "CARNAVAL RUSSE", bo pod vodstvom IVANA KOMANOFF nastopal tudi pevski zbor z 65 člani ali glasi, nadalje Volkoff Balet.

To vse se bo vršilo v Massey Hall 9. januarja, začetek ob 8.30 zvečer.

Rezervirani sedeži so po \$1.10, 90c., in 60c. Tax Inc.

Vstopnice so na prodaj v Kino Theatre, Vestnik 497 Bathurst St., Ukrajinskem domu na 300 Bathurst St., in na 7 Brunswick Ave.

